

2. 4. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Úvaha nad neústavností ustanovení 237 odst. 4 zákona č. 182/2006 Sb.

Ustanovení § 237 odst. 3 a 4 InsZ upravují povinnosti osob, které přijaly dlužníkovu plnění z neúčinného právního jednání. Odst. 3 upravuje povinnosti všech osob, které se účastnily na neúčinných úkonech dlužníka, odst. 4 stanoví postup u osob, které s dlužníkem vstoupily do synallagmatických závazkových vztahů a plnily si vzájemně.

Vzájemná restituční povinnost podle § 237 odst. 4 InsZ se však vztahuje pouze na dlužníkovu individuálně určené plnění, které se navíc musí nacházet v majetkové podstatě.

Odlišný způsob vypořádání dlužníkových závazků se uplatňuje u neplatných smluv. Podle § 610 odst. 2 zákona č. [89/2012](#) Sb. občanského zákoníku jsou účastníci neplatné nebo zrušené smlouvy povinni vrátit si bezvýjimečně vzájemně vše, co si poskytli.

Důsledkem toho je faktická nerovnost účastníků neplatných a neúčinných jednání a horší postavení subjektů, jejichž plnění ve prospěch dlužníka spočívalo v úkonech, ve věcech, které se v majetkové podstatě (již) nenacházejí nebo právě v peněžitém plnění. Plnění v úkonech však lze převést na peněžitý ekvivalent (ostatně to je základní charakteristikou závazkových vztahů) a takto stanovené plnění povinnému zcela nebo zčásti vydat, samozřejmě za předpokladu, že se v majetkové podstatě nachází dostatek peněžních prostředků.

Stejně tak neexistuje žádný racionální důvod nevydat plnění peněžitě, neboť peníze jsou druhovými věci. Závěr, že druhové věci v majetkové podstatě nejsou rozpoznatelné, by byl značně absurdní.

Podle stávajícího znění § 237 odst. 4 InsZ může účastník neúčinného právního úkonu, jehož plnění není v majetkové podstatě rozpoznatelné nebo se v ní nenachází, tuto svou pohledávku uplatnit pouze za majetkovou podstatou (bez jakékoli priority nebo zajištění). Tato pohledávka se považuje za přihlášenou, nikoli však za přezkoumanou a zjištěnou, takže ji insolvenční správce nebo kterýkoli další věřitel může zčásti nebo zcela popřít.

Nevýhodné postavení takového věřitele ještě více prohlubuje vyloučení započtení pohledávek věřitele podle § 238 InsZ. To však je v zásadním rozporu se smyslem a účelem ustanovení o neúčinných právních úkonech, jímž je **postižení pouze těch jednání, která zkracují insolvenční věřitele**.

Naopak je-li smlouva, kterou insolvenční dlužník uzavřel nikoli neúčinná, ale z jakéhokoli důvodu neplatná, jsou účastníci neplatné nebo zrušené smlouvy povinni **vrátit si bezvýjimečně vzájemně**

vše, co si poskytl. Vzájemná restituční povinnost může být splněna také započtením.

Rozdílný přístup, uplatňovaný § 237 odst. 4 InsZ a s ním souvisejícími ustanoveními § 238 a § 140 odst. 3 písm. b) InsZ znamená rozdílné postavení účastníků neplatných a neúčinných smluv.

Přitom právě insolvenční právo stojí na aplikaci zásady rovnosti, která vyjadřuje zejména poměrné uspokojování věřitelů (s odůvodněnou výjimkou pohledávek za podstatou nebo v případě zajištěných věřitelů).

Postih úmyslného nebo upřednostňujícího jednání insolvenčního dlužníka, zakládající neúčinnost jednání, by byl u synallagmatických závazků beze zbytku splněn vrácením rozdílu, který dělá plnění nepřiměřeným.

Rozdílné postavení účastníků neplatných smluv a neúčinných právních proto může být z výše uvedených důvodů neústavní.

Mgr. Ludvík Kummer

[TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490

Fax: +420 224 920 468

e-mail: ak@iustitia.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?](#)